

ภาพรวมงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง 2555

ดร.ไพลิน ตรงเมธีรัตน์*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้รวบรวมและสรุปบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี โดยจำแนกตามหัวข้อ ระเบียบวิธีวิจัย และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียน เพื่อพรรณนากระแสนิยม แนวโน้มทิศทาง ความนิยมหัวข้อวิจัย และระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง 2555 ผู้วิจัยใช้วิธีการนับความถี่ของจำนวนบทความ หัวข้อวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนในแต่ละบทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 82 บทความ ผลการวิจัยพบว่า จำนวนบทความวิจัยทั้งหมดครึ่งหนึ่งเป็นการศึกษาด้านการบัญชี การเงินและธรรมาภิบาล รองลงมาเป็นการศึกษาด้านการบัญชีบริหาร ระเบียบวิธีวิจัยที่ได้รับคามนิยมมาก 2 อันดับแรก คือ วิธีวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม และวิธีวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival Research) ตามลำดับ นอกจากนี้ งานวิจัยด้านบัญชีการเงินและธรรมาภิบาล ศึกษาย่อยใช้วิธีวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่เช่นเดียวกับงานวิจัยทางการบัญชีในทวีปอเมริกาเหนือ

คำสำคัญ: งานวิจัยทางการบัญชี วารสารด้านการบัญชี การศึกษาด้านการบัญชีในประเทศไทย วารสารวิชาชีพบัญชี

* อาจารย์ประจำ ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ABSTRACT

This paper collects and summarizes the research articles published by the Journal of Accounting Profession (JAP), Thailand. I categorize research topics, research methodologies, and author affiliation in order to pinpoint the mainstream, trend, and popularity of accounting research over the period of 2005-2012. The results show that the financial accounting articles are the most published, while the governance and the managerial accounting articles are the two next most published, respectively, with two major methodologies, namely, the survey and the archival research methods. Additionally, the financial accounting and the governance research papers heavily employ the archival research method, similar to the studies in the North America.

Keywords: Accounting Research, Accounting Journal, Accounting Education in Thailand, Journal of Accounting Profession

บทนำ

วารสารวิชาชีพบัญชี ฉบับปฐมฤกษ์ตีพิมพ์เผยแพร่ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 เป็นความริเริ่มโดยภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้วยวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

“...วารสารวิชาการหลักโดยนำเสนอประเด็นปัญหาด้านวิชาชีพและปัญหาทางสังคมธุรกิจที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแนวทางการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังเป็นสายงานด้านการบัญชีการเงิน การบัญชีสำหรับผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน การบัญชีภาษีอากร ตลอดจนผู้ประกอบการวิชาชีพ ตลอดจนวิชาด้านการบัญชีอันจะเป็นการส่งเสริม (สถิตินภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทุกกลุ่ม...” (สมชาย ศุภธาดา, 2548: 2)

เนื้อหาของวารสารวิชาชีพบัญชี แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความเพื่อพัฒนาการศึกษาวิชาชีพบัญชี โดยกองบรรณาธิการสนับสนุนความหลากหลายและเนื้อหาที่หนักแน่น เปิดกว้างสู่ความคิด

อิสระต่อการพัฒนาวิชาชีพบัญชี ในปี พ.ศ. 2556 วารสารวิชาชีพบัญชี ได้ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI Centre) นอกจากนี้ วารสารวิชาชีพบัญชียังนับเป็นวารสารวิชาการฉบับเดียวในประเทศไทยที่มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการบัญชีที่มีต่อภาคธุรกิจและสังคมโดยรวม

วาระที่วารสารวิชาชีพบัญชี ก้าวสู่ปีที่ 9 ในปี พ.ศ. 2556 ผู้วิจัยรวบรวมบทความวิจัยที่ตีพิมพ์แล้วทั้งสิ้น 82 บทความ จำแนกประเภทของบทความวิจัยตามหัวข้อ ระเบียบวิธีวิจัย หน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียนบทความวิจัย และพรรณนาภาพรวมของบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ช่วงเวลาแปดปีที่ผ่านมา อันสะท้อนถึงแนวโน้มวิวัฒนาการในงานวิจัย ทักษะ แนวคิด กระแสนิยมของนักวิจัยด้านการบัญชีในประเทศไทย และประเด็นปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีไทยในยุคปัจจุบัน การศึกษาบทความวิจัยในอดีตจะช่วยทำให้เห็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีทั้งในด้านการปฏิบัติงาน การกำหนดมาตรฐานที่

เกี่ยวข้อง การศึกษา การวิจัยเพื่อขยายพรมแดนแห่งความรู้ ประโยชน์ของการทำวิจัยทางการบัญชี และความเชื่อมโยงของงานวิจัยกับวิชาชีพบัญชี

แม้ขอบเขตของงานนี้จำกัดการวิเคราะห์เฉพาะบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี งานวิจัยนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อนักวิชาการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการวิจัยทางการบัญชี อาจารย์ และนักศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและงานวิจัย เนื่องจากวารสารวิชาชีพบัญชี มีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีและมีการเผยแพร่ทางเว็บไซต์เพื่อเปิดกว้างให้กับผู้อ่านที่สนใจทุกคน ถือได้ว่าวารสารนี้มีเจตนารมณ์ในการเผยแพร่งานวิชาการด้านการบัญชีสู่สาธารณชน

บททบทวนวรรณกรรม

นักวิจัยด้านบัญชีได้ให้นิยามของการวิจัยทางบัญชีอย่างหลากหลายและน่าสนใจ Hopwood (2007) ได้แสดงทัศนะต่อการวิจัยทางบัญชีว่า เป็นงานที่ไม่มีค่าจำกัดความตายตัวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ต่อมา Gordon และ Porter (2009) ให้คำจำกัดความหมายอย่างกว้างของงานวิจัยทางบัญชีว่า เป็นการศึกษาว่า การบัญชีกระทบต่อโลกรอบตัวเราอย่างไร และโลกกระทบต่อการบัญชีอย่างไร Oler, Oler และ Skousen (2010) นำเสนอว่างานวิจัยทางบัญชีเป็นการวิจัยถึงผลกระทบของเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจต่อกระบวนการสรุป วิเคราะห์ ตีวงสรุป และรายงานสารสนเทศทางการเงินที่นำมาตราฐาน และผลกระทบของสารสนเทศทางการเงินต่อเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยได้ทำการศึกษาจากลักษณะของงานวิจัยทางบัญชีที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการชั้นนำด้านบัญชีตั้งปี ค.ศ. 1960-2007

ผลงานการวิจัยทางบัญชีที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการในปัจจุบันมีจำนวนลดลงนักเมื่อเทียบกับจำนวนงานวิจัยในสาขาบริหารธุรกิจด้านอื่น ๆ (นภดล ร่มโพธิ์, 2554) การตีพิมพ์งานวิจัยด้านการบัญชีเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ เพราะเป็นดัชนีชี้วัดใน

การประเมินผลงานทางวิชาการ ทั้งระดับรายบุคคลและระดับสถาบัน การให้ผลตอบแทน ตำแหน่งวิชาการและการเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการบัญชี

นักวิจัยหลายท่าน เช่น Hopwood (2007) Tuttle และ Dillard (2007) Demski (2008) Merchant (2010) ได้ทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมมุมมองของนักวิจัยในทวีปอเมริกาเหนือพบว่า ลักษณะของงานวิจัยไม่มีความหลากหลาย การวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นเพียงหัวข้องานวิจัยที่อยู่ในกระแส รวมถึงระเบียบวิธีวิจัยที่จำกัดเพียงตัวแบบ (Model) ที่เป็นที่ยอมรับในงานวิจัยฉบับก่อนหน้า ลักษณะข้อจำกัดหรือข้อด้อยดังกล่าว ส่งผลถึงการเกิดความคิดใหม่ ๆ ความอยู่รอดและการปรับตัวของวงการวิชาการบัญชี (Merchant, 2010)

คณะบริหารธุรกิจชื่อดังแทบทุกแห่งในสหรัฐอเมริกา มีระบบการประเมินผลงานและการให้รางวัลตามความสามารถในการตีพิมพ์งานวิจัยในวารสารวิชาการชื่อดัง (โดยเฉพาะมัก แสดงรายชื่อวารสารวิจัยทางการบัญชีที่ได้รับรางวัลอันดับ A ระดับสากล) กระบวนการได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านขั้นตอนการสอบทานโดยบรรณาธิการ และการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หัวเรื่องหรือประเด็นที่ได้รับความนิยมจากนักวิจัยชั้นนำของโลก คือ เรื่องการบัญชีการเงิน ซึ่งพบว่ามี การตีพิมพ์ในวารสารวิชาการชั้นนำในสัดส่วนมากขึ้น ได้แก่ The Accounting Review (Tuttle และ Dillard 2007) Contemporary Accounting Research, Journal of Accounting and Economics, Journal of Accounting Research¹ (Bonner, Hesford, Van der Stede และ Wood, 2006)

ระเบียบวิธีวิจัยที่ได้รับความนิยมและนับเป็นกระแสหลักในทวีปอเมริกาเหนือ คือ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival Method) หรือที่เรียกว่าเป็นวิธีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่เชิงประจักษ์ (Empirical-Archival Method) (Merchant, 2010) เนื่องจากหลักสูตรการเรียนปริญญาเอกทางด้านการบัญชีของมหาวิทยาลัยชื่อดังเน้นการวิจัยด้านการบัญชีการเงิน และได้รับอิทธิพลอย่างมากจากเศรษฐศาสตร์

โดยส่วนใหญ่ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ยังคงเป็นหัวข้อด้านการบัญชีการเงินที่ศึกษาข้อมูลที่ได้จากตลาดทุน อย่างไรก็ตาม ผลกระทบในเชิงลบที่เห็นได้ชัด คือ การขาดความหลากหลายในหัวข้อวิจัยและแบบจำลอง (Model) ที่ถูกต้องแต่ขาดคุณสมบัติในเชิงวิชาชีพ ทั้งนี้ Demski (2008) ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการศึกษาหัวข้อวิจัยที่ไม่ได้อยู่ในกระแสนิยม ซึ่งหัวข้อปัจจุบันที่นักวิจัยส่วนใหญ่นิยมคือ การจัดการกำไร (Earnings Management) การมีหัวข้อวิจัยที่หลากหลายนั้นจะช่วยลดความแตกต่างระหว่างงานวิจัยและการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ (Bloomfield, 2008)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าประเด็นที่สำคัญของการวิจัยทางบัญชีในประเทศไทย คือ ทิศทางที่ไม่ชัดเจนของการวิจัยทางบัญชี ซึ่งนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า การวิจัยทางบัญชีในประเทศไทยส่วนใหญ่ จะอ้างอิงรูปแบบและหัวข้องานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในทวีปอเมริกาเหนือ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมบทความในวารสารวิชาชีพบัญชี โดยแบ่งตามหัวข้อ (Research topics) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodologies) และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียนบทความวิจัย (Author Affiliations)

ข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ทั้งสิ้น 23 ฉบับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง 2555 (ปีที่ 1-8) วารสารวิชาชีพบัญชี แบ่งกลุ่มบทความที่ตีพิมพ์ คือ (1) คอลัมน์ประจำ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นด้านกำกับดูแล การบัญชี และการตรวจสอบ (2) บทความวิจัย (3) บทความวิชาการ (4) บทความเพื่อพัฒนาการศึกษา

วิชาชีพบัญชี และ (5) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ผู้วิจัยมุ่งเน้นเฉพาะบทความวิจัย ไม่ได้รวมบทความคอลัมน์ประจำ และบทความวิชาการ ผู้วิจัยจำแนกประเภทของบทความวิจัยตามหัวข้อสาขาวิชา ระเบียบวิธีวิจัย และหน่วยงานต้นสังกัด ในรายงานฉบับนี้จำกัดแนวคิดของ Oler และคณะ (2010) และ Coyne, Summers, Williams และ Wood (2010) และแนวทางวิจัยหลัก

หัวข้อวิจัย (Research Topics)

Oler และคณะ (2010) แบ่งประเภทหัวข้องานวิจัยด้านบัญชีออกเป็น 6 สาขาวิชาได้แก่ การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร การสอบบัญชี ภาษีอากร ธรรมภิบาล และอื่น ๆ อย่างใดก็ตาม บทความนี้กำหนดให้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี เป็นอีกหนึ่งสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการจำแนกของ Coyne และคณะ (2010) นอกจากนี้ ยังมีกรณีศึกษาบทความวิจัยด้านการบัญชีรัฐบาลและองค์กรไม่แสวงหากำไร (Governmental and Not-for-Profit Accounting) และการบัญชีนานาชาติ (International Accounting) (Kachelmeier, 2011)

โดยสรุป งานศึกษานี้จำแนกบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เป็น 7 ประเภทโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การบัญชีการเงิน (Financial Accounting)

เป็นการศึกษาที่กล่าวถึงเนื้อหาสาระของการบัญชีการเงิน ตลาดทุน และการตัดสินใจที่อ้างอิงกับสารสนเทศทางการบัญชีการเงิน (Coyne และคณะ, 2010) รวมทั้งการจัดการกำไร หลักความระมัดระวัง (Merchant, 2010) นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และการพยากรณ์โดยนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ (Oler และคณะ, 2010)

- 1 ยกเว้นวารสาร Accounting, Organizations, and Society ซึ่งเป็นวารสารทางยุโรป ตีพิมพ์บทความวิจัยด้านบัญชีการเงินเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าด้านบัญชีบริหาร (Bonner และคณะ, 2006)
- 2 งานวิจัยอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา ประเด็นระเบียบวิธีวิจัย ประวัติศาสตร์
- 3 ระบบสารสนเทศทางการบัญชีถือเป็นสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับวิชาชีพบัญชี และมีวารสารวิชาการคุณภาพสูงเฉพาะด้านในต่างประเทศ เช่น Journal of Information Systems, Advances in Accounting Information Systems, International Journal of Accounting Information Systems

2. การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) เป็นการศึกษาประเด็นด้านการรายงานภายในองค์กร การประเมินผล การกำหนดราคาโอน การงบประมาณ ผลตอบแทน การตัดสินใจภายในองค์กร แรงจูงใจ การจัดสรรทรัพยากรภายในองค์กร (Coyne และคณะ, 2010) การประเมินผลสมรรถนะ การปันส่วนต้นทุน (Merchant, 2010)

3. การสอบบัญชี (Auditing) เป็นการศึกษาเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสอบบัญชี ซึ่งครอบคลุมหลายด้าน เช่น สภาพแวดล้อมการสอบบัญชี ทั้งภายในและภายนอก การตัดสินใจของผู้สอบบัญชี ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ผลกระทบของการสอบบัญชีต่อกระบวนการรายงานทางการเงิน และค่าสอบบัญชี (Coyne และคณะ, 2010)

4. ภาษีอากร (Tax) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้เสียภาษี การจัดสรรภาษี การคำนวณภาษี การจัดทำรายการบัญชีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางภาษี แรงจูงใจด้านภาษี หรือ การตอบสนองของตลาด (Market Reaction) ต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านภาษีอากร การวางแผนภาษี กลยุทธ์ทางภาษี (Oler และคณะ, 2010)

5. ธรรมาภิบาล (Governance) เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจการในภาพรวม ซึ่งงานวิจัยด้านการสอบบัญชีและการบัญชีบริหารในอดีตถือว่าเป็นงานวิจัยด้านธรรมาภิบาล เช่น โครงสร้างคณะกรรมการสิทธิของผู้ถือหุ้น (Oler และคณะ, 2010) งานวิจัยด้านธรรมาภิบาลกำลังเป็นประเด็นได้รับความสนใจในบรรดานักวิจัยในต่างประเทศ (Merchant, 2010)

6. ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting information system) การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับระบบและผู้ใช้ของระบบที่รวบรวม จัดเก็บ และผลิตสารสนเทศทางการบัญชี (Coyne และคณะ, 2010)

7. อื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัยต่าง ๆ ที่ไม่เข้าตามสาขาวิชาข้างต้น เช่น การศึกษา ประเด็นระเบียบวิธีวิจัย ประวัติศาสตร์วิชาชีพบัญชี สภาพแวดล้อมการทำงาน (Coyne และคณะ, 2010) การบัญชีรัฐบาลและไม่แสวงหา

กำไร การบัญชีระหว่างประเทศ (Kachelmeier, 2007)

หากบทความวิจัยเกี่ยวข้องกับหัวข้อ การจำแนกประเภทจะยึดตามนิยามของหัวข้อข้างต้น และสรุปเป็นความถี่ ดังนั้น บทความวิจัยหนึ่งสามารถเข้าเป็นบัญชีการบัญชีการเงิน และด้านการสอบบัญชีได้ (Oler และคณะ, 2010) เช่น บทความวิจัยของสุชาติ สัตยารักษ์วิทย์ และอัญชลี พิพัฒน์เสริญ (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและระยะเวลาที่ใช้ในการออกรายงานการสอบบัญชี จึงถูกจัดเป็นทั้งด้านธรรมาภิบาล และด้านการสอบบัญชี

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การจำแนกประเภทระเบียบวิธีวิจัยจากวรรณกรรมในอดีต พบว่ามีลักษณะที่เหมือนและต่างกัน (Searcy และ Mentzer, 2003; Coyne และคณะ, 2010) ระเบียบวิธีวิจัยที่พบในอดีต ได้แก่ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival) การทดลอง (Experimental) และการใช้แบบจำลองเชิงวิเคราะห์ (Analytical) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้จัดประเภทของงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- **1. งานวิจัยที่ใช้แบบจำลองเชิงวิเคราะห์ (Analytical)** เป็นงานศึกษาที่วิเคราะห์และสรุปผลจากทฤษฎีการสร้างตัวแบบจำลอง หรือพิสูจน์แนวคิดโดยอาศัยพจนคณิตศาสตร์ การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อพยากรณ์อธิบาย หรือให้เหตุผลสนับสนุนทฤษฎีและข้อเสนอต่าง ๆ (Coyne และคณะ, 2010)

- **2. งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival)** เป็นงานศึกษาซึ่งมีการวิเคราะห์และสรุปที่อ้างอิงได้จากข้อมูลที่เก็บมาจากคลังข้อมูลหรือฐานข้อมูลที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบระเบียบ (Repositories) (Coyne และคณะ, 2010) ข้อมูลดังกล่าวมักเป็นข้อมูลราคาหุ้น อาจรวมถึงราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ราคาหุ้นกู้ หรือเป็นงานวิจัยเชิงประจักษ์ ซึ่งใช้ข้อมูลที่จัดเก็บในคลังข้อมูล (Archival Data) เป็นหลัก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณ (Moers, 2007) หรือเป็นที่รู้จักในนามงานวิจัยตลาดทุน (Capital Market

Research) (Kothari, 2001)

3. งานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental) เป็นงานศึกษาที่มีการวิเคราะห์และผลสรุปตามข้อมูลที่นักวิจัยได้มาจากการทดลอง โดยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการทดลองซึ่งเป็นมนุษย์ปฏิบัติภารกิจสุ่ม (Random Assignment) หากนักวิจัยเลือกประชากรที่หลากหลายเพื่อสร้างตัวแปรขึ้นมา ก็นับว่าเป็นงานวิจัยเชิงทดลองด้วย (Coyne และคณะ, 2010)

4. งานวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม (Survey) เป็นงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่ได้จากการขอความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ เพื่อตอบแบบสอบถาม งานวิจัยประเภทนี้ไม่มีการสุ่ม หรือกำหนดให้ผู้เข้าร่วมงานวิจัยอยู่ในการตอบแบบสอบถาม (Oler และคณะ, 2010)

5. งานวิจัยที่ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์ตามจริงและเฉพาะกรณี (Field and Case Studies) เป็นงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการณ์โดยตรง เช่น การเยี่ยมชมกิจการ การสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะเด่นคือ ขนาดตัวอย่างจำนวนน้อย แต่ได้ข้อมูลพรรณนาเชิงลึก (Oler และคณะ, 2010)

6. งานวิจัยอื่น ๆ (Other) เป็นงานศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ไม่เข้ากับนิยามระเบียบวิธีวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้น เช่น การจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมา (Simulation) การจำแนกประเภทระเบียบวิธีวิจัยที่ลักษณะเดียวกันกับการจำแนกหัวข้อ หากบทความวิจัยระเบียบวิธีวิจัยหลายประเภท ก็จะนับระเบียบวิธีวิจัยทุกประเภทที่นำมาใช้ในบทความนั้น (Oler และคณะ, 2010)

หน่วยงานต้นสังกัด (Author Affiliation)

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยที่ปรากฏในวารสารที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ๆ ซึ่งต่างกับวิธีการ

ของ Coyne และคณะ (2010) ที่อ้างอิงรายชื่อผู้วิจัยให้ตรงกับมหาวิทยาลัยสังกัดปัจจุบันตาม Hasselback's Accounting Faculty Directory⁴ และยืนยันกับข้อมูลบนเว็บไซต์มหาวิทยาลัยว่า นักวิจัยรายเข็มนั้นสังกัดมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีการรวบรวมรายชื่ออาจารย์ด้านบัญชีอย่างเป็นระบบเช่น Hasselback's Accounting Faculty Directory กอปรกับวัฒนธรรมการทำงานในประเทศไทยที่คณาจารย์มิได้ย้ายสังกัดมหาวิทยาลัยบ่อยครั้งเช่นในสหรัฐอเมริกา สำหรับหลักการนับคะแนน หน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยต้นสังกัดได้รับคะแนนตามขั้วบนบทความวิจัยในแต่ละงานเท่ากันในหนึ่งขั้วบนบทความ บทความที่ผู้เขียนร่วม 2 คน จะถูกนับคะแนนให้หน่วยงานต้นสังกัดทั้งสองแห่ง (Coyne และคณะ, 2010) เช่น บทความวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลพนักงานตามความสมัครใจ โดยสิรินทร์ ศรีมงคลพิทักษ์ และ มนวิภา ผดุงสิทธิ์ (2555) นับความถี่ผู้เขียนรายละ 1 คะแนน

อย่างไรก็ตาม การกำหนดและการนับประเภทของหัวข้อวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยที่สังกัดนั้นอ้างอิงกับงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง มิได้เจตนาให้ครอบคลุมครบถ้วนทุกประเภทที่มีอยู่ การจำแนกในบทความนี้เพียงต้องการให้ครอบคลุมงานวิจัยที่ตีพิมพ์และระเบียบวิธีวิจัยบางประเภทไม่ได้รับความนิยมในงานด้านการบัญชีเช่น การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography)

ผลการศึกษา

วารสารวิชาชีพบัญชี ทั้ง 23 ฉบับได้ตีพิมพ์บทความวิจัยทั้งหมด 82 บทความ แบ่งเป็นบทความภาษาไทย 69 บทความ (ร้อยละ 84) และบทความภาษาอังกฤษ 13 บทความ (ร้อยละ 16) จำนวนหน้าที่ตีพิมพ์บทความวิจัย

4 The Hasselback's Accounting Faculty Directory เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ แสดงรายชื่ออาจารย์บัญชี วุฒิศึกษา มหาวิทยาลัยที่สังกัดในปัจจุบัน ข้อมูลต่าง ๆ มีการตรวจสอบ และจัดทำให้เป็นปัจจุบันทุกปีโดย Professor James Hasselback (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ www.hasselback.org) ได้รับการอ้างอิงในงานวิจัยต่าง ๆ เช่น Bonner และคณะ (2006) Pickerd, Stephens, Summers, และ Wood (2011) Hasselback, Reinstein, และ Abdolmohammadi (2012)

รวม 1,234 หน้าจากจำนวนหน้าของวารสารทั้งหมด 2,474 มีจำนวนผู้เขียนทั้งหมด 131 คน ข้อมูลแจกแจงจำนวนหน้า หรือประมาณร้อยละ 50 ของจำนวนหน้าทั้งหมด บทความ จำนวนผู้เขียนและจำนวนหน้าแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2549 ถึง 2571)

ฉบับที่	จำนวนบทความวิจัย	จำนวนชื่อผู้เขียนบทความ	จำนวนหน้าที่เป็นบทความวิจัย	จำนวนหน้าทั้งหมดในแต่ละฉบับ ⁵	ร้อยละของจำนวนหน้าที่เป็นบทความวิจัย
1	2	2	25	86	29%
2	3	4	40	128	31%
3	4	4	72	128	56%
4	3	5	38	141	27%
5	6	8	81	109	74%
6	6	9	83	149	56%
7	5	8	68	118	58%
8	3	6	46	123	37%
9	3	5	41	99	41%
10	4	6	53	97	55%
11	3	6	41	97	42%
12	3	8	52	97	54%
13	5	7	90	126	74%
14	3	5	51	81	63%
15	4	6	65	107	61%
16	4	7	52	87	60%
17	4	8	57	99	58%
18	2	2	27	85	32%
19	2	2	27	101	27%
20	2	4	44	95	46%
21	4	8	69	105	66%
22	4	5	62	109	57%
23	2	5	47	105	45%
รวม	82	131	1,234	2,474	50%

5 จำนวนหน้าทั้งหมดของวารสารแต่ละฉบับ ไม่นับรวมปก และหน้ารายละเอียดการสมัครสมาชิกวารสาร

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา จำนวนบทความวิจัยที่ตีพิมพ์มีค่ามัธยฐานและฐานนิยม 3 บทความต่อฉบับ จำนวนหน้าบทความที่ตีพิมพ์มีระหว่าง 7 ถึง 33 หน้า

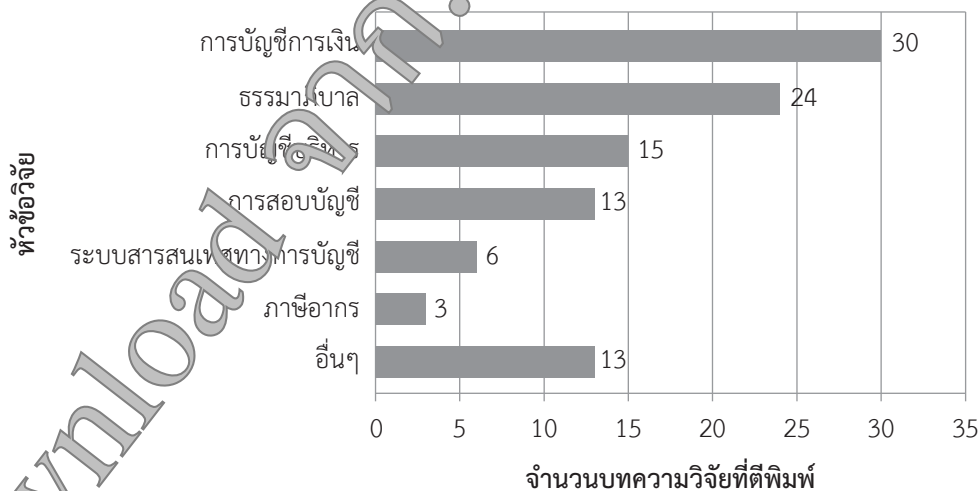
โดยมีค่ามัธยฐาน 14 หน้า และฐานนิยม 13 หน้า จำนวนผู้เขียนบทความวิจัยมีตั้งแต่ 1 คนถึงสูงสุด 7 คน ค่ามัธยฐาน 2 คน และฐานนิยม 1 คน

ตารางที่ 2 จำนวนบทความวิจัยจำนวนหน้าของบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชีตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่ามัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)
จำนวนบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ต่อฉบับ	2	6	3	3
จำนวนหน้าต่อบทความวิจัย	7	33	14	13
จำนวนผู้เขียนต่อบทความวิจัย	1	6	2	1

เมื่อแจกแจงบทความวิจัยตามประเภทหัวข้อวิจัยดังที่อธิบายในส่วนข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัย แผนภาพที่ 1 จำนวนบทความวิจัยแจกแจงตามหัวข้อวิจัย แสดงว่าบทความวิจัยด้านการบัญชีการเงินมีจำนวน 30 บทความ รองลงมา คือ ด้านธรรมาภิบาล จำนวน 24 บทความ บทความวิจัยนี้แยกหัวข้อธรรมาภิบาลออกมาจากการบัญชี

การเงินเนื่องจากเป็นหัวข้อที่อยู่ในกระแสนิยม (Merchant, 2010) งานวิจัยในอดีตรวมด้านธรรมาภิบาลเป็นหนึ่งในด้านการบัญชีการเงิน (Searcy และ Mentzer, 2003) ดังนั้นหากพิจารณาจำนวนบทความด้านการบัญชีการเงินกับด้านธรรมาภิบาล จะนับเป็นบทความวิจัยที่ตีพิมพ์มากที่สุดหรือประมาณครึ่งหนึ่งของบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสาร

แผนภาพที่ 1 จำนวนบทความวิจัยแจกแจงตามหัวข้อวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

วิชาชีพบัญชี ตลอดระยะเวลา 8 ปี หัวข้อวิจัยการบัญชี บริหารได้รับการตีพิมพ์ 15 บทความ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียง กับบทความวิจัยด้านการสอบบัญชี 13 บทความ ส่วนหัวข้อ ด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีทั้งสิ้น 6 บทความ ด้านภาษีอากรมีเพียง 3 บทความ สำหรับหัวข้ออื่น ๆ จำนวน 13 บทความนั้น เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา ด้านบัญชี การบัญชีรัฐบาล และประเด็นในการประกอบ วิชาชีพ (ภาคผนวก ข แสดงตารางที่ 7 จำนวนบทความ วิจัยจำแนกตามหัวข้อวิจัยตาม ปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์)

ระเบียบวิธีวิจัย

แผนภาพที่ 2 แสดงว่าบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ใช้วิธีวิจัย ที่ใช้แบบสอบถาม และการใช้ข้อมูลที่มีอยู่เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 44 และร้อยละ 42 ตามลำดับ ส่วน

วิธีต่าง ๆ ถือว่าใช้เป็นส่วนน้อย วิธีใช้แบบจำลองเชิง วิเคราะห์นั้นไม่พบในบทความที่ตีพิมพ์เลย วิธีอื่น ๆ ที่พบ ในบทความวิจัย ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม (Review) และการสร้างสถานการณ์จำลองต่าง ๆ

ข้อสังเกตจากการสำรวจบทความวิจัยที่ตีพิมพ์พบว่า บทความวิจัย 5 บทความใช้วิธีการมากกว่า 1 วิธี บทความ วิจัย 2 บทความที่ระบุว่า ใช้ทั้งวิธีเชิง สัมภาษณ์และ การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (งาน โภคศิลป์, 2549; อรพันธ์ อิมจงใจรักษ์ และ อภินันท์ โภคศิลป์, 2553) บทความวิจัยอีก 2 บทความที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสำรวจ และการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (เจริญ ทศนพงศากุล, 2548; Srijunpetch, 2549) และอีกหนึ่งบทความใช้ทั้งการ สัมภาษณ์ การสำรวจและกรณีศึกษา (Rompho, 2008)

แผนภาพที่ 2 จำนวนบทความวิจัยแจกแจงตามระเบียบวิธีวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

6 งานวิจัยด้านการสอบบัญชี รวมถึงหัวข้อที่เกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 3 แจกแจงจำนวนบทความตามหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งให้เห็นว่า วิธีที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ถูกใช้ในงานวิจัยหัวข้อด้านการบัญชีการเงินร้อยละ 25 และธรรมาภิบาลร้อยละ 18 สำหรับด้านการบัญชีบริหารและการสอบบัญชีใช้วิธีวิจัยที่ใช้แบบสอบถามร้อยละ 10 และร้อยละ 9.7 สอดคล้องกับทักษะของนักวิจัยด้านการบัญชี เช่น ศิลปพร ศรีจันทพร และ พิมพ็ใจ วีรสุทธากร (2555) ที่กล่าวถึงการขาดแคลนฐานข้อมูล และข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะในการทำวิจัยด้านการบัญชีบริหาร ทั้งนี้ รวมถึงการวิจัยด้านการสอบบัญชี ซึ่งจำนวนหนึ่งเป็นการวิจัยที่คาบเกี่ยวกับการบัญชีการเงินและธรรมาภิบาล สำหรับงานวิจัยด้านการสอบบัญชีนั้นประสบความสำเร็จที่ต่ำกว่าด้านการศึกษาบริหารในเรื่องความพร้อมและเข้าถึงได้ของฐานข้อมูล

อย่างไรก็ตาม การวิจัยที่ใช้แบบสอบถามถูกวิพากษ์เรื่องความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของการวัดค่า ซึ่งนักวิจัยบริหารจัดการข้อวิพากษ์นั้นได้ด้วยการออกแบบงานวิจัย และเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับคำถามเพื่อการวิจัย รวมถึงระมัดระวังในการพัฒนาเครื่องมือ การวัดค่า การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสถิติที่เหมาะสม (ศิลปพร ศรีจันทพร และ พิมพ็ใจ วีรสุทธากร, 2555; อัจฉรวรรณ อัจฉรวรรณ 2554)

ข้อจำกัดในการแปลความหมายของผลการศึกษาดังตามตารางที่ 3 เช่นเดียวกับที่กล่าวแล้ว สืบเนื่องจากการนับจำนวนบทความซ้ำแล้วให้ค่าความถี่ หากบทความนั้นจำแนกได้หลายประเภทหัวข้อและใช้วิธีวิจัยมากกว่าหนึ่งประเภท

ตารางที่ 3 จำนวนบทความแจกแจงตามหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

หัวข้อวิจัย	งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่	งานวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม	งานวิจัยศึกษา		
			สภาพแวดล้อมที่สถานการณ์ตามจริงและเฉพาะกรณี	งานวิจัยเชิงทดลอง	อื่น ๆ
การบัญชีการเงิน	5	9	3	-	1
การบัญชีบริหาร	2	15	3	-	1
การสอบบัญชี	4	14	2	-	-
ธรรมาภิบาล	26	1	-	-	1
ภาษีอากร	2	1	-	-	2
ระบบสารสนเทศทางการบัญชี	2	-	-	-	3
หัวข้ออื่น ๆ	1	5	-	1	10

หน่วยงานต้นสังกัด

จำนวนผู้เขียนทั้งสิ้น 131 คน แบ่งเป็นผู้เขียนที่รายงานหน่วยงานสังกัดเป็นประเภทสถาบันการศึกษา จำนวน 119 คน และที่มีใช้สถาบันการศึกษา 12 คน (แสดงในตารางที่ 4) ผู้เขียนบทความวิจัยส่วนใหญ่ร้อยละ 63 สังกัดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสังกัดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ร้อยละ 27.5 และผู้เขียนที่มีได้สังกัดสถาบันการ

ศึกษาประมาณร้อยละ 9.2 อย่างไรก็ตาม ตารางการแจกแจงนี้มีข้อจำกัดในการแปลความหมาย เนื่องจากงานวิจัยนี้จำแนกตามข้อมูลที่รายงานในบทความความวิจัยและผู้เขียนที่จำแนกผู้เขียนว่าเป็นอาจารย์ประจำสถาบันการศึกษา นักศึกษา บัณฑิต มหาบัณฑิต หรืออาจารย์ที่เคยสังกัดมหาวิทยาลัยนั้น แต่ในปัจจุบันอาจมีผู้เขียนที่ให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่รายงานในบทความวิจัย

ตารางที่ 4 จำนวนผู้เขียนบทความวิจัยแจกแจงตามหน่วยงานต้นสังกัดตีพิมพ์ในวารสารวิจัยภาษาฯ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

หน่วยงานสังกัด	จำนวนผู้เขียน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	85	63.36
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	11	8.40
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	4	3.05
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	4	3.05
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	3	2.29
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	3	2.29
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๓๓	2	1.53
มหาวิทยาลัยบูรพา	2	1.53
มหาวิทยาลัยรังสิต	2	1.53
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	1	0.76
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต พิษณุโลก	1	0.76
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	0.76
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1	0.76
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1	0.76
หน่วยงานที่มีใช้สถาบันการศึกษา ⁷	12	9.17 ⁸

7 หน่วยงานที่มีใช้สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานราชการที่มีใช้สถาบันการเงิน หน่วยงานในกำกับของรัฐบาล บริษัทเอกชน รวมถึง ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

8 ปัดเศษทศนิยมขึ้นเพื่อให้ผลรวมของร้อยละเป็น 100

เมื่อแจกแจงความถี่จำนวนบทความทั้งตามหน่วยงานต้นสังกัด และระเบียบวิธีวิจัย (ดูตารางที่ 5) พบว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นหน่วยงานที่ผู้เขียนรายงานมากที่สุด รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มีการตีพิมพ์ตั้งแต่ 1 ถึง 4 บทความ

ตารางที่ 5 จำนวนบทความวิจัยแจกแจงตามหน่วยงานต้นสังกัด และ หัวข้อวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

หน่วยงานต้นสังกัด	งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่	งานวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม	งานวิจัยศึกษาสภาพแวดล้อมจริง สถานการณ์ และแผนธุรกิจ	งานวิจัยเชิงทดลอง	อื่น ๆ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	6			
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	4				
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1				
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี		2	2		
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	2				
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตปทุมธานี		1	1		
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร		1			
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	40	39	6	1	3
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	2	1			
มหาวิทยาลัยบูรพา	2				
มหาวิทยาลัยรังสิต		2			
มหาวิทยาลัยรามคำแหง		1			
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1				
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	2	1			
หน่วยงานที่ใช้สถาบันการศึกษา	6	6			

ความถี่แสดงในตารางที่ 5 นี้เป็นการนับจำนวนบทความซ้ำทั้งตามหน่วยงานสังกัดและหัวข้อวิจัย ผู้วิจัยมีได้นำประมวลผลข้อมูลหรือวิเคราะห์เชิงสถิติเพิ่มเติม เนื่องจากมีได้เจตนาใช้เป็นคะแนนเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานหรือดัชนีอ้างอิง และเพื่อมิให้ตีความหมายของข้อมูลที่รายงานเกินกว่าที่ควรจะอ้างอิงได้ งานวิจัยเชิงอรรถาธิบายนี้จึงมีได้คำนวณอัตราส่วนหรือใช้เทคนิคทางสถิติเชิงอนุมาน แม้การนับซ้ำโดยให้คะแนนเท่า ๆ กันวิธีการนี้เคยถูกใช้ในงานวิจัยของ Coyne และคณะ (2010) Oler และคณะ (2010) และ Pickerd และคณะ (2011) มาก่อน

การสรุปผลและอภิปราย

ผลการศึกษาของงานวิจัยงานนี้ สรุปได้ว่าบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาชีพบัญชี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง 2555 ส่วนใหญ่ศึกษาด้านการบัญชีการเงินและธรรมาภิบาล โดยใช้วิธีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ การตีพิมพ์งานวิจัยทางการบัญชีมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพการณ์ของการตีพิมพ์งานวิจัยในทวีปอเมริกาเหนือที่เผยแพร่งานวิจัยด้านการบัญชีการเงินและใช้วิธีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งเป็นกระแสนิยมของนักวิจัยด้านการบัญชีของคณะบริหารธุรกิจชื่อดังในทวีปอเมริกาเหนือ (Merchant, 2010) จำนวนรวมทั้งหมดเป็นบทความวิจัยด้านการบัญชีบริหารและการสอบบัญชีใช้วิธีวิจัยใช้แบบสอบถาม นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีวิจัยที่ใช้แบบสอบถามและวิธีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่

ภาพรวมของการตีพิมพ์บทความวิจัยของวารสารวิชาชีพบัญชีได้สะท้อนถึงความพยายามในการเผยแพร่

บทความวิจัยที่หลากหลายทั้งหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ความเด่นชัดจากผลการศึกษา คือ วารสารวิชาชีพบัญชีตีพิมพ์บทความวิจัยด้านการบัญชีบริหารเป็นอันดับรองลงมา จากด้านการบัญชีการเงินและธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นผลจากอุปสรรคในการทำวิจัย ข้อเสนอเกิดอีกประการเกี่ยวกับหน่วยงานต้นสังกัด ผู้เขียนที่แจ้งสังกัดมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีการเรียนการสอนหลักสูตรการบัญชีได้รับการยอมรับในประเทศไทยโดยส่วนมากใช้วิธีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่และใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่แปลกใจ เนื่องจากสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตบัณฑิต และมหาบัณฑิตด้านการบัญชีมักมีหรือมีผลต่อกระแสนิยมในการเลือกหัวข้อวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย (Cuttle และ Dillard, 2007) อย่างไรก็ตาม การสำรวจและสรุปลักษณะงานวิจัยด้านการบัญชีตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชีเพียงด้านเดียวคงไม่เพียงพอที่จะถึงผลกระทบของบทความวิจัยเหล่านั้นได้ การวัดผลกระทบของวารสารวิชาการในประเทศไทย องค์การอ้างอิงค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงวารสารวิชาการภายในประเทศ (Thai Journal Impact Factor: TJIF) ซึ่งเป็นการวัดค่าที่เป็นรูปธรรม (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย, 2556) จัดทำโดยศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย รายงานค่า TJIF ปี พ.ศ. 2554 ของวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สามารถคำนวณดัชนีได้มีจำนวน 50 ชื่อวารสารมีช่วงค่า TJIF ระหว่าง 0.014–0.393 ค่า TJIF ของวารสารวิชาชีพบัญชีในปี พ.ศ. 2554 ที่ 0.038 (แสดงในตารางที่ 6) แสดงถึงจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่บทความจากวารสารวิชาชีพบัญชีได้รับการอ้างอิงในปี พ.ศ. 2554

ตารางที่ 6 ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงของวารสารวิชาชีพบัญชีระหว่าง ปี พ.ศ. 2549-2554

ปี พ.ศ.	ดัชนีผลกระทบวารสารไทย (Thai Journal Impact Factors)	ช่วงค่าดัชนีผลกระทบวารสารไทย ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2549	.211	(ไม่พบข้อมูล)
2550	.020	(ไม่พบข้อมูล)
2551	.018	(ไม่พบข้อมูล)
2552	.051	0.005-0.550
2553	.034	0.005-0.455
2554	.038	0.014-0.393

ที่มา: ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 14 เมษายน 2556)

ค่า TJIF ที่ลดลงของวารสารวิชาชีพบัญชี ผนวกกับ ผลการศึกษาของงานวิจัยงานนี้ บทความวิจัยที่ตีพิมพ์แล้ว นั้นถูกอ้างอิงไม่มากนักในเวลาต่อมา อีกนัยหนึ่งบทความวิจัย เหล่านั้นมิได้กระทบหรือมีอิทธิพลอย่างเป็นทางการ เป็นสาระสำคัญกับ บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในเวลาต่อมา อาจเป็นตัวบ่งชี้ถึง ประเด็นปัญหาในการพัฒนางานวิจัยด้านการบัญชีหลาย ประการ ประเด็นแรก อาจชี้ถึงความสามารถของนักวิจัยใน การสร้างและต่อยอดองค์ความรู้โดยอ้างบทความวิจัยที่ตี พิมพ์ในอดีตเป็นพื้นฐาน ซึ่งอาจมาจากอุปสรรคในการเข้าถึง งานวิจัยด้านบัญชี และการขาดการมีระบบฐานข้อมูล อ้างอิง ทำให้นักวิจัยใหม่ขาดการอ้างอิงผลงานที่ตีพิมพ์แล้ว

ประเด็นที่สองในด้านหัวข้อวิจัย ได้สร้างผลกระทบใน ทางวิชาชีพ และไม่ได้ช่วยลดช่องว่างระหว่างวงการวิชาการ และวงการวิชาชีพ (Bloomfield, 2008) บทความวิจัยที่ ตีพิมพ์ศึกษาคำถามเพื่อการวิจัยที่มีได้มีความสำคัญ ซึ่ง มักจะเริ่มจากอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลหรือฐานข้อมูลที่ยัง ไม่มีอยู่เพื่อศึกษาคำถามที่น่าสนใจในเชิงการประกอบวิชาชีพ การเลือกหัวข้อวิจัย การบัญชีการเงินและธรรมาภิบาล จึงมัก

เป็นตัวกีดกีดกันและได้ผลดี เนื่องจากความง่ายในการ เข้าถึงฐานข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เช่น ราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่นเดียวกับการทำวิจัย ในสหรัฐอเมริกา (Demski, 2008; Merchant, 2010) ทำให้การวิจัยนั้นมิได้กระตุ้นให้เกิดการศึกษาวิจัยในวงกว้าง เวลาต่อมา ประเด็นนี้มีผลกระทบในระยะยาวต่อวิชาชีพ บัญชีที่ยังจะทำให้การทำวิจัยด้านบัญชีและการประกอบ วิชาชีพขาดการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

ในมุมมองระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นที่ นิยมรองลงมา อาจมองว่า เป็นทางออกในการศึกษาหัวข้อ วิจัยที่ขาดข้อมูลที่จัดเก็บเป็นระบบระเบียบ หรือข้อมูลที่มีได้ เปิดเผยต่อสาธารณะ หรืออาจมีการจัดเก็บแต่นักวิจัยไม่ สามารถเข้าถึงได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือวิจัยมิได้เป็นข้อบกพร่องแต่ประการใด แต่ การใช้แบบสอบถามมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในด้านความสำคัญ ของคำถามเพื่อการวิจัย การใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล นั้นไม่ได้มีนัยสำคัญในด้านการพัฒนาวิชาชีพ ความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของเครื่องมือ

ที่นักวิจัยพัฒนาขึ้นเอง รวมทั้งความเข้าใจผิด ๆ ที่สืบทอดกันมาในการใช้แบบสอบถาม เช่น การกำหนดจำนวนตัวอย่างตามสูตร Yamane (อัจฉราวรรณ งามญาณ, 2554)

การออกแบบงานวิจัย การเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมและสามารถตอบคำถามเพื่อการวิจัยได้ การใช้แบบสอบถามที่มีคุณภาพสูง รวมทั้ง การเลือกใช้มาตรวัด (Measurement Scale) ประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมเป็นสิ่งทีนักวิจัยควรพิจารณาความเหมาะสมและวางแผนการวิจัยอย่างรอบคอบ (ศิลปพร ศรีจันเพชร และ พิมพีใจ วีรศุทธากร, 2555) เพื่อให้การใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาของนักวิจัยและ “ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี” ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายของงานวิจัยทางบัญชี เพื่อสร้างงานวิจัยที่มีคุณค่าทั้งในด้านวิชาการและให้คุณประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพบัญชี

ข้อจำกัดประการสำคัญของงานวิจัยเชิงอรรถาธิบายนี้ เป็นการนับความถี่ของบทความวิจัยโดยให้คะแนนหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนทุกรายเท่ากัน และให้ความถี่ของหัวข้อวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย (Coyne และคณะ, 2010) ซึ่งถือเป็นการนับแบบหยาบ (Heuristic count) และไม่ได้ถูกใช้ในการประเมินสมรรถนะในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ การจำแนกประเภทต่าง ๆ ยังขึ้นอยู่กับการใช้วิจารณญาณของผู้วิจัยเพียงผู้เดียว โดยเฉพาะบทความวิจัยที่ส่งผ่านฉบับหัวข้อหลาย ๆ สาขา งานวิจัยนี้ถือเป็นงานสำรวจเฉพาะกรณีวารสารวิชาชีพบัญชีเพียงฉบับเดียว งานวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมวารสารวิชาการด้านการบัญชีอื่น ๆ จะช่วยทำให้ครอบคลุมถึงและบันทึกสภาพการณ์ของการวิจัยด้านการบัญชีที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการวิจัย และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างงานวิชาการกับการพัฒนาวิชาชีพบัญชีที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- นภดล ร่มโพธิ์. 2554, ‘บทวิเคราะห์ผลงานวิจัยในด้านการบริหารธุรกิจในประเทศไทย’, *วารสารบริหารธุรกิจ*, ฉบับที่ 131, หน้า 11-15.
- ลภินี โกศลบุญ. 2549, ‘กรณีศึกษา “มูลค่ายุติธรรม” จาก IAS 41: การบัญชีเกษตรกรรม’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 5 (ธันวาคม), หน้า 37-46.
- ลภินี ทศนพงศากุล. 2548, ‘การสะท้อนในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี: กรณีศึกษามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 41 การบัญชีเกษตรกรรม (IAS 41: Agriculture)’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 2 (ตุลาคม), หน้า 18-31.
- สมชาย ศุภธาดา. 2548, ‘การบรรณาธิการ’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 1 (เมษายน), หน้า 2.
- เสาวนีย์ สีขมวัฒน์. 2549, ‘งานวิจัยและการจัดการเรียนการสอนบัญชี’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 5 (เมษายน), หน้า 105-109.
- สิริจันทร์ ศรีมงคลพิทักษ์ และมนวิภา ผดุงสิทธิ์. 2555, ‘ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลพนักงานตามความสมัครใจ’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 21 (เมษายน), หน้า 41-57.
- สุวดี สัตยารักษ์วิทย์ และอัญชลี พิพัฒน์เสริญ. 2555, ‘ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ และระยะเวลาที่ใช้ในการออกรายงานการสอบบัญชี’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 22 (สิงหาคม), หน้า 65-81.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร และ พิมพีใจ วีรศุทธากร. 2555, ‘การวัดค่าในงานวิจัยด้านบัญชีบริหาร’, *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 23 (ธันวาคม), หน้า 76-90.
- ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย. 2556, ค่า Thai-Journal Impact Factor (TJIF) (ออนไลน์) สืบค้นจาก http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/index.html [14 เมษายน 2556].

- อรพินธ์ อิมจงใจรักษ์ และ ลภินี โกศลบุญ. 2553, 'มาตรฐานการบัญชี เรื่อง งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ: มุมมองของผู้สอบบัญชีและผู้จัดทำงบการเงินของบริษัทในกลุ่ม SET100', *วารสารวิชาชีพบัญชี*, ฉบับที่ 15 (เมษายน), หน้า 69-82.
- อัจฉรวรรณ งามญาณ. 2554, 'อันเนื่องมาแต่สูตรของยามาเน', *วารสารบริหารธุรกิจ*, ฉบับที่ 131 (กรกฎาคม-กันยายน), หน้า 46-60.
- Bloomfield, R. J. (2008). Accounting as the language of business. *Accounting Horizons*, 22(4), 433-436
- Bonner, S.E., Hesford, J. W., Van der Stede, W. A., & Young, S. M. (2006). The most influential journals in academic accounting. *Accounting, Organizations, and Society*, 31, 663-685.
- Coyne, J.G., Summers, S.L., Williams, B., & Wood, D.A. (2010). Accounting program research rankings by topical area and methodology. *Issues in Accounting Education*, 25(4), 631-654.
- Demski, J. (2008). Where is the passion? *Accounting Horizons*, 22(4), 437.
- Gordon, T. P. and Porter, J. C. (2009). Reading and understanding academic research in accounting: A guide for students. *Global Perspectives on Accounting Education*, 6, 25-45.
- Hasselback, J. R., Reinstein, A. and Abdolmohammadi, M. (2012). Benchmarking the Research Productivity of Accounting Doctorates. *Issues in Accounting Education*, 27(4), 943-978.
- Hopwood, A. G. (2007). Whither accounting research? *Accounting Review*, 82(5), 1365-1374.
- Kachelmeier, S. P. (2011). Annual report and editorial commentary for The Accounting Review. *The Accounting Review*, 86(6), 2197-2233.
- Kothari, S. P. (2001). Capital market research in accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 31, 105-231.
- Merchant, K. A. (2010). Paradigms in accounting research: A view from North America. *Management Accounting Research*, 21(2), 1-6-120.
- Moers, F. (2007). Doing archival research in management accounting. *Handbook of Management Accounting Research*. pages 397-413. Edited by Christopher Chapman, Anthony Hopwood and Mike Shields.
- Oler, D. K., Peter, M. J. & Skousen, C. J. (2010). Characterizing accounting research. *Accounting Horizons*, 24(6), 635-670.
- Pickard, J., Stephens, N. M., Summers, S. L. and Wood, D. A. (2011) Individual Accounting Faculty Research Rankings by Topical Area and Methodology. *Issues in Accounting Education*, 26(3), pp. 471-505.
- Rompho, N. (2008), Building the balanced scorecard for the university case study: The university in Thailand, *Journal of Accounting Profession*, 9 (April), 55-67.
- Searcy, D. L., & Mentzer, J. T. (2003). A framework for conducting and evaluating research. *Journal of Accounting Literature*, 22, 130-167.
- Srijunpetch, S. (2006). The implementation of international accounting standards in Thailand. *Journal of Accounting Profession*, 5(December), 64-84.
- Tuttle, B. & Dillard, J. (2007). Beyond Competition: Institutional isomorphism in US accounting. *Accounting Horizons*, 21(4), 387-409.

ภาคผนวก ก

รายชื่อวารสารวิจัยการบัญชีระดับนานาชาติที่ได้รับการจัดอันดับระดับ A

- Accounting, Organizations, and Society (AOS)
- Contemporary Accounting Research (CAR)
- Journal of Accounting and Economics (JAE)
- Journal of Accounting Research (JAR)
- Review of Accounting Studies (RAST)
- The Accounting Review (TAR)

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 7 จำนวนบทความวิจัยตามหัวแยกตามปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ปีฉบับที่ 1 ถึง 23 (พ.ศ. 2548 ถึง 2555)

หัวข้อวิจัย	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ระบบสารสนเทศทางการบัญชี	-	-	-	-	-	2	1	1
การสอบบัญชี	-	-	9	-	6	2	-	3
การบัญชีการเงิน	2	9	2	8	6	5	5	9
ธรรมาภิบาล	-	4	2	3	6	4	1	8
การบัญชีบริหาร	1	1	10	3	2	1	-	4
ภาษี	-	-	-	-	-	2	-	1
อื่น ๆ	2	1	2	-	-	5	3	1